

Азербайджан являється ведучою республікою, забезпечуючою свіжими овочами країни колишнього Союзу. Події, що відбуваються в 90-і роки минулого століття, не могли не вплинути на зовнішню торгівлю сільськогосподарських продуктів незалежного державства. В країну в великій кількості експортуються сільськогосподарські продукти, зокрема фрукти та овочі, з Іранської ісламської Республіки та Турції. Так в 2005-2008 роках з цих країн експорт свіжих овочів склав 70,1% та 92,7% загального експорту, в 2009 році цей показник знизився до 58,8%. В 2004 році було експортовано з Росії 3334,5 тонн, а з Узбекистану 1386,4 тонн свіжих овочів. В наступні роки, з виключенням 2009 року, експорт з Росії знизився, а з Узбекистану за 2007-2009 роки взагалі призупинено. За даними 2009 року експорт свіжих фруктів з сусідніх країн, Турції, Іранської Ісламської республіки та Грузії, склав 51,6% загального експорту. Крім цього за 2004-2008 роки основним партнером експортування свіжих фруктів був далекий Еквадор. За 2004-2009 роки з Коста-Рики, Колумбії, Нової Зеландії було експортовано значительну кількість свіжих фруктів. Відзначимо також, що більшість з експортованих фруктів вирощуються у нас в країні, тому існують широкі можливості замінити експорт місцевим виробництвом.

За 2004-2009 роки в експорті картоплі спостерігаються серйозні коливання, а за період дослідження частота експорту зросла. В експорті картоплі основним партнером є Російська Федерація та Іранська Ісламська Республіка. До 2009 року Турція була в цьому списку. За останні роки експорт з Ірану знизився, а експорт картоплі з Російської Федерації значительну підвищився. В період підвищення виробництва картоплі в Азербайджані до рівня самообслуговування зменшення експорту – процес гідний уваги. К цим причинам можна додати і наступні фактори:

- характер дорожнього транспорту в виробництві місцевої картоплі та невідповідність розвитку виробників сучасній ринковій інфраструктурі;
- перевагу експортної картоплі з боку спільних підприємств аграрної обробки, які пояснюють цей інтерес привабливістю зовнішнього виду коренеплодів та відповідністю технологічним стандартам. Немаловажна і роль низької ціни експортованого продукту.

Висновки та перспективи. Приведені вище дані свідчать про те, що пристальна увага до змін на внутрішньому та зовнішньому ринку сільськогосподарської продукції дозволяє розвивати зовнішню торгівлю, що є важливим носієм та стимулом глобалізації. Експорт сільськогосподарської продукції (картоплі, пшениці, м'яса, молочної продукції) потребує постійного моніторингу, що дозволить підвищити рівень виробничих сил, технології виробництва в відповідності з високотехнологічними стандартами, збільшити оборот та динаміку торговельних зв'язків. Моніторинг змін у розглянутому напрямку є фактором актуальним та перспективним для дослідження.

Істочники та література:

1. Баш Х. Національна економічна модель / Х. Баш. – Баку : Елм, 2006. – 83 с.
2. Серова Е. Б. Аграрна економіка / Е. Б. Серова. – М. : ГУ ВШЕ, 1999. – 480 с.
3. Зовнішня торгівля Азербайджану : стат. зб. – Баку : Сада, 2009.
4. Зовнішня торгівля Азербайджану : стат. зб. – Баку : Сада, 2010.

Навівайченко К.В.

УДК 338.46(477)

ЗНАЧЕННЯ АВТОМАТИЗАЦІЇ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Вступ. Фінансово-економічна інформаційна система (ІС) покликана своєчасно надавати органам управління необхідну й достатню інформацію для прийняття рішень, якісного рівня яких забезпечує ефективну діяльність об'єкта управління та його підрозділів. Призначення фінансово-економічної інформації полягає у відображенні стану і взаємодії економічного об'єкта через економічні показники. Сучасний масив фінансово-економічної інформації має проходити обробку на автоматизованих робочих місцях (АРМах), які складаються в інформаційний процес, що є багатоопераційним. Крім його складових частин (набір інформаційних операцій) і повинні реалізовуватись на конкретних АРМах.

Тому дослідження завдання автоматизації діяльності фінансово-економічної інформаційної системи України є своєчасним та актуальним.

Постановка задачі та аналіз проблеми. Вхідною інформацією користуються всі органи управління, тому завдання автоматизації фінансово-економічної системи є важливою сучасною метою держави [1]. Вітчизняні та зарубіжні науковці: Ахим Бююль, Петер Цюфель [2], Л.С.Вінарік, О.М.Щедрін, М.Ф.Васильєв [3], В.М.Гужва, А.Г.Постовой [4] та ін. стверджують, що найважливіша властивість фінансово-економічної ІС полягає в єдності управлінської інформації, що є запорукою ефективного інформаційного забезпечення системи управління.

Але, разом з тим, не усі аспекти автоматизації фінансово-економічної ІС досліджені та доведені до практичної апробації. Так, невирішеними частинами проблеми є визначення головних завдань сучасної фінансово-економічної ІС, формулювання найважливіших вимог до програмного забезпечення автоматизованої ІС у фінансовій сфері.

Результати. Фінансово-економічні інформаційні системи здійснюють трансфертні платежі, операції на ринку економічної інформації, гарантують безпеку всієї інфраструктури фінансово-економічної інформаційної системи; забезпечують організацію електронної торгівлі, електронну пошту з підвищеним рівнем захисту, перевірку та ідентифікацію фінансових документів, здійснюють клірингові платежі за міжбанківськими рахунками, фінансовий контроль над іншими організаціями, організацію онлайн-конференцій, форумів, семінарів, операції з цінними паперами тощо.

Не кожна фінансово-економічна інформаційна система виконує всі перелічені функції одразу. Більш поширеними є монофункціональні, або фінансово-економічні інформаційні системи, що виконують декілька з цих функцій.

Прийняття управлінських рішень, що матимуть вплив на виробничо-господарську діяльність, ґрунтується на результатуючій інформації та є продовженням інформаційного процесу на вищому логічному рівні.

На наш погляд, до головних завдань фінансово-економічної системи належать:

- виявлення джерел інформації;
- збирання, реєстрація, оброблення та видача інформації, що характеризує стан виробництва й управління;
- надання інформації керівникам, підрозділам та виконавцям відповідно до їх участі в управлінні.

В умовах автоматизації інформаційний процес є узагальненою сукупністю операцій перетворення інформації на автоматизованих робочих місцях (АРМах) управлінських працівників різних підрозділів підприємства (відділів, служб, цехів, складів), об'єднаних в одну обчислювальну мережу. При цьому під інформаційною операцією розуміють частину інформаційного процесу, яка ініціюється на АРМі з досягненням (перед переходом до наступної операції) певної частинної мети стосовно обробленої інформації [5].

Інформація на виході інформаційного процесу кожного АРМу розглядається як “кінцевий продукт”, а інформаційний процес взагалі – як вироблення цілісних наборів даних, об'єднаних спільним суттєвим змістом.

Інформаційний процес є багатоопераційним. Окремі його складові частини (набір інформаційних операцій) реалізуються на конкретних АРМах.

Сукупність АРМів, що утворюють “ланцюжок”, реалізує інформаційний процес управління в умовах функціонування мережної автоматизованої інформаційної системи (АІС). АІС містять сукупності автоматизованих інформаційних процесів, які стосуються таких сфер економічної діяльності, як праця, предмети та засоби праці, продукція, фінанси, результати діяльності. Характеристика кожного АРМу в АІС може розглядатися лише в контексті його взаємодії з іншими АРМами.

У процесі створення АІС розробляється певна модель, що відображає розподіл функціональних обов'язків між управлінським персоналом. Відповідно до цієї теоретичної моделі визначаються склад АРМів та їх інформаційне суміщення. Це логічні АРМи, які складаються з наборів програмних модулів. Фізичні АРМи формуються на конкретній робочій станції з програмних модулів одного або кількох логічних АРМів. Під час такої генерації відслідковується ланцюжок логічних АРМів, їх взаємодія від зародження економічної інформації до надходження її до кінцевих споживачів. Виділення організаційних АРМів обумовлюється організаційною структурою підприємства, можливостями впровадження локальної обчислювальної мережі певної конфігурації та іншими чинниками.

Реалізація інформаційного процесу управління означає використання різних інформаційних операцій. Кожна така операція орієнтована на певну цільову функцію, яка безпосередньо пов'язана з інформацією та її перетворенням. Виконання інформаційних операцій зводиться до розв'язання інформаційних задач, які й розв'язуються автоматизованим способом за допомогою комп'ютерної та іншої техніки. Такі задачі реалізують інформаційний процес управління.

Розв'язування задачі управління насамперед полягає у знаходженні значень вихідних показників, що розглядаються як об'єкт машинного розв'язку за допомогою ПЕОМ. З погляду кінцевого користувача задачі управління поділяються на регламентні, інформаційно-довідкового обслуговування, поглибленого економічного аналізу.

Кожна регламентна задача полягає в обробці даних, пов'язаних економічним змістом, у складанні форм звітності, що формуються в чітко визначені терміни за заданим розкладом і регламентуються за змістом. Ці задачі розв'язуються з використанням математичного апарату відомостей та груп відомостей, що становлять основу алгоритмів розв'язання регламентних задач.

Задачі інформаційно-довідкового обслуговування утворюють клас задач, які забезпечують інформаційний сервіс для користувача. Вони передбачають формування за запитом користувача необхідної інформації для оперативного складання доповідей, аналітичних записок, довідок, фрагментів звітів, не регламентованих терміном укладання і змістом.

Розв'язування задач інформаційно-довідкового обслуговування сприяє підвищенню гнучкості ІС управління. За сучасних умов великого значення набувають задачі поглибленого економічного аналізу, які дають змогу детально вивчити суть явищ, виявити закономірності та тенденції економічного й соціального розвитку об'єкта управління. Для розв'язування таких задач використовується розвинений апарат математичних методів й економіко-математичних моделей, що відображають різні економічні процеси в народному господарстві та його галузях, різні інформаційні аспекти управління.

Технологічну основу розв'язування задач поглибленого економічного аналізу становить сукупність пакетів прикладних програм, орієнтованих на реалізацію економіко-математичних моделей в автоматизації управління, у рамках побудови економіко-математичного забезпечення АІС на основі концепцій банку моделей аналізу і прогнозування господарських процесів. Банк моделей – це багаторівневий комплекс математичних, економіко-математичних, економіко-статистичних моделей. Економіко-математичні моделі є специфічними для ринкової економіки. Це моделі: теорії фірми, маркетингу, вільної конкуренції, індикативного планування [6].

На нашу думку, необхідною умовою застосування економіко-математичних моделей для розв'язування задач управління є забезпеченість реалізації моделей потрібною інформацією.

Висновки та пропозиції. Інформаційні технології використовуються фінансово-економічною системою України при управлінні банківською діяльністю, у системі електронних платежів, електронній пошті, безпаперовому документообігу, в інвестиційній діяльності, організації обігу платіжних карток. Тому важливою проблемою сучасного інформаційного суспільства є визначення перелічених головних завдань фінансово-економічної інформаційної системи:

- виявлення джерел інформації;
- збирання, реєстрація, оброблення та видача інформації, що характеризує стан виробництва й управління;
- надання інформації керівникам, підрозділам та виконавцям відповідно до їх участі в управлінні.

Найважливіші вимоги до програмного забезпечення автоматизованої інформаційної системи такі: необхідність підтримки доступу базовими засобами до великих обсягів даних, що постійно зростають, без втрати продуктивності; наявність у спектрі базових засобів мережних функцій; необхідність мати режим розв'язування великої кількості задач з одночасним доступом до даних багатьох користувачів та одночасним виконанням численних дій з цими даними та ін.

Джерела та література:

1. Постанова Кабінету Міністрів № 208 від 24 лютого 2003 р. «Про заходи щодо створення електронної інформаційної системи «Електронний Уряд» // Офіційний вісник України. – 2003. – № 9. – С. 112. – Ст. 378.
2. Бююль Ахим. SPSS : искусство обработки информации. Анализ статистических данных и восстановление скрытых закономерностей / Ахим Бююль, Петер Цёфель; [пер. с нем.]. – СПб. : ООО «ДиаСофтЮП», 2002. – 608 с.
3. Винарик Л. С. Онлайн-рынок: становление, проблемы : монография / Л. С. Винарик, А. Н. Щедрин, Н. Ф. Васильев. – Донецк : Ин-т экономики пром-сти, 2003. – 176 с.
4. Гужва В. М. Інформаційні системи в міжнародному бізнесі / В. М. Гужва, А. Г. Постовой. – К. : КНЕУ, 1999. – 164 с.
5. Інформаційні системи і технології в економіці / під ред. В. С. Пономаренка. – К. : ВЦ Академія, 2002. – 542 с.
6. Молчанов И. Н. Машинные методы решения задач прикладной математики. Алгебра, приближение функций, обыкновенные дифференциальные уравнения / И. Н. Молчанов. – К. : Наукова думка, 2007. – 550 с.

Орел В.О.

УДК 658.14.17.004.68

МЕХАНІЗМИ ЗДІЙСНЕННЯ ФІНАНСОВОЇ РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ

Постановка проблеми. При формуванні наукової парадигми фінансової реструктуризації розробка концепції антикризового управління організацій була викликана необхідністю створення управлінського інструментарію для проведення синхронних внутрішньогосподарських змін. Нова стратегія змін орієнтувалася на технологічне й соціотехнічне конструювання внутрішнього середовища організації у відповідь на зовнішні різноманітні й рухомі умови. Розуміння підприємства як складної ієрархічної соціальної організації робить центральною проблему реструктуризації як результату не тільки внутрішніх змін, але й зовнішніх трансформаційних впливів.

Аналіз досліджень і публікацій. Сутність менеджменту перетворень полягає в тому, щоб на основі глибокого аналізу реальних ситуацій в динаміці знайти форми й методи пошуку відповіді на постійні зміни зовнішнього середовища й за допомогою відповідних заходів забезпечити життєздатність. Серед подібних змін мають місце, як зазначає Барановська Т.І., економічні (глобалізація ринку, його регіональна диференціація і т.д.), технологічні (поява нових технологій), політико-правові (зміни в законодавстві), соціально-культурні (наприклад, демографічні) і природно-екологічні (кліматичні умови) тощо. [1, с. 34].

Зміни в стратегії, виробничих процесах, структурі кадрів підприємства можуть здійснюватися повільно, крок за кроком, але можуть бути й різкі зміни, круті повороти, що й обумовлює еволюційний або революційний шляхи перетворень. Величезне значення в даний момент, зазначає Амоша О., має реструктуризація підприємств і організацій, що провадиться шляхом здійснення організаційно-економічних, правових, технічних заходів, спрямованих на зміну структури управління, підтримку форм власності, здатних забезпечити фінансове оздоровлення підприємств і організацій, збільшення випуску